

NIEUWSBRIEF nr. 12

Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving

Februari 2005

Welkom op de Algemene Ledenvergadering op 7 april

Het bestuur van de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving nodigt de leden uit tot het bijwonen van de algemene ledenvergadering in de Hof van Salland te Diepenveen op donderdag 7 april. U bent vanaf half acht welkom. De vergadering begint om acht uur.

De agenda en het jaarverslag ontvangt u binnenkort thuis (vergezeld van de acceptgirokaart voor uw contributie 2005).

Na een korte vergadering is er in de pauze weer volop gelegenheid om bij te praten, foto's te bekijken en om onze boeken te kopen. Na de pauze vertelt Clemens Hogenstijn ons over de patriotten (rond 1780) uit Deventer en Diepenveen. Hij is onlangs gepromoveerd op dit onderwerp en weet er boeiend over te vertellen. Zie elders in deze nieuwsbrief voor meer informatie.

Van de penningmeester

Veel leden ontvingen in het najaar een herinnering voor het betalen van de contributie voor 2004, ook leden die altijd meteen trouw betalen als zij in maart de acceptgiro ontvangen. Bijna iedereen heeft inmiddels betaald (hulde!). Hoe kon dit gebeuren?

In maart werd de acceptgiro samen met de nieuwsbrief en agenda voor de jaarvergadering verstuurd in een (te) ruime enveloppe. Mogelijk is bij een aantal van u de acceptgiro in de enveloppe blijven zitten...

Dit jaar doen we het daarom anders! U ontvangt de Nieuwsbrief begin maart (ook vanwege de Boekenweek) en de uitnodiging, de agenda en het jaarverslag voor de algemene ledenvergadering op 7 april ontvangt u apart. Met daarbij de acceptgiro! Alvast bedankt voor uw bijdrage!

Markegrenzen in de gemeente Diepenveen

Eind oktober ontving de Historische Vereniging een brief van de heer J. Dogterom. Hij is de zoon van de op 4 februari 2004 overleden ir. G. C. Dogterom, die een bijna voltooid proefschrift over de markegrenzen in de gemeente Diepenveen naliet.

In zijn brief liet hij ons weten dat aan de postume uitgave van het proefschrift wordt gewerkt. In de volgende nieuwsbrief kunt u hier meer over lezen.

Hoe gaat het in de verschillende werkgroepen?

De fotoarchiefgroep heeft zich de laatste tijd vooral beziggehouden met het ordenen van binnengekomen foto's en met het invoeren van foto's (met de bijbehorende gegevens) in de computer. Ook werden dia's uitgezocht. Er zijn twee projectoren aangeschaft. Voor het komende seizoen staat o.a. een diavoorstelling op het programma. Dankzij twee leden van de fotoarchiefgroep was de vitrinekast in de bibliotheek iedere keer weer de moeite van het bekijken waard.

In de textielgroep was het na het geweldige succes met de merklappententoonstelling van vorig jaar wat rustiger. Er kwamen dit jaar nog wel enkele oude kledingstukken binnen. Oude kledingstukken, vooral die van wol en zijde vereisen een speciale verzorging. Helaas is de ruimte hiervoor nog beperkt.

OPROEP: *wilt u aan de Historische Vereniging denken als u nog textiel hebt uit grootmoeders tijd? U kunt ons de kleding voor een poosje lenen, maar schenken 'mag' natuurlijk ook.*

Historische Vereniging
Dorp Diepenveen en Omgeving
Opgericht november 1998

Bestuur

- Herman Hogen Esch (voorzitter)
- Lamberthe de Jong (secretariaat)
- Leo Hattink (penningmeester)
- Wilbert Derksen (lid DB en inter-
viewgroep)
- Hans Ekkel (PR-groep)
- Jan van Ginkel (verzamelgroep)
- Jan Harmelink
- Toos Hoetink-Albers (dialecten)
- Harry Mulder (fotografie en foto-
archiefgroep)
- Annie de Ruiter-Vossebelt
- Wim A. Roetert (contact knipsel-
groep)
- Wim de Weerd (monumenten en
boerderijen)

Overige contactpersonen

- Gerda Sniijders (textielgroep)
- José Groen-Bekema
(Nieuwsbrief, tel.: 592992
emailadres: josegroen@home.nl)

Correspondentieadres

R. Zwaeffkenstraat 26
7431 GJ Diepenveen
tel. 0570-593501
hisverdiepenveen@hotmail.com

Verzameladres historische artikelen en foto's:

- Jan van Ginkel,
Dorpsstraat 2, Diepenveen

Expositie- en werkruimte biblio- theek:

- Gerry Berends en Theo Hoetink
(contactpersonen). In de vitrine is
historisch materiaal te zien.

Fotoarchiefgroep in de Openbare Bibliotheek:

Dinsdagmiddag van 14.30-16 uur

Contributie

11,50 per gezin per kalenderjaar.
Rabobank Deventer
nr. 37.77.33.628

© Historische Vereniging Dorp Diepenveen
en Omgeving.

PR-groep: Hanna de Bie, Ben Droste,
José Groen-Bekema,
Hans Ekkel, Lamberthe de
Jong en Hayo Zwager

Eindredactie: José Groen-Bekema
Foto's: Harry Mulder, Fotoarchief
Historische Vereniging

Druk: De Kroon, Olst

ISSN 1569-7878   Verschijnt 2x per jaar

Diepenveen en Deventer in de patriottentijd

Op de ledenvergadering van 7 april komt Clemens Hogenstijn een lezing houden over Diepenveen en Deventer in de patriottentijd (1780 tot 1787). Het belooft een boeiende avond te worden.

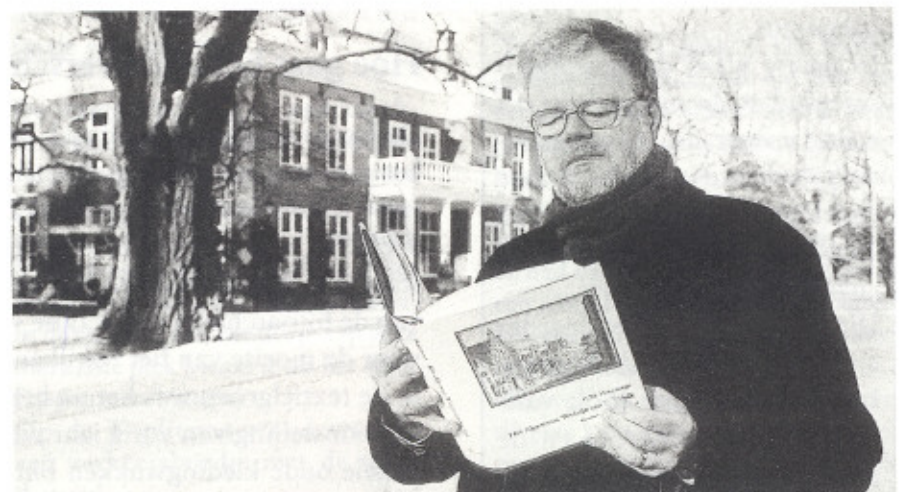
Op 10 januari 2005 promoveerde de heer Hogenstijn op dit onderwerp aan de juridische faculteit van de Radboud Universiteit te Nijmegen. De volledige titel van zijn dissertatie luidt: 'Het Algemeen Welzijn van het Volk, Een politiek- en rechtshistorische studie van Deventer in de Patriottentijd'. Dit boek plaatst de roerige Patriottentijd te Deventer in een breed perspectief: dat van de (rechts)geschiedenis van de Republiek van de Verenigde Nederlanden, van het gewest Overijssel en van de stad Deventer. En wat voor ons belangrijk is: ook Diepenveen komt ter sprake. Hieronder geeft de auteur alvast een korte vooruitblik op de lezing van 7 april.

In de 18de eeuw was Deventer een heel zelfstandige stad, die ook zeggenschap had over het omliggende schoutambt Colmschate, de latere gemeente Diepenveen. Een kleine en besloten kring regenten had het er voor het zeggen. De Patriotten wilden echter een bredere kring van burgers aan het openbaar bestuur laten deelnemen. Als tegenhangers van de Prinsgezinden of Orangisten werkten zij in de jaren 1780-1787 aan een veranderingsproces.

De Patriotten, die zich in Deventer meer dan elders manifesteerden, lieten zich inspireren door

grote rechts- en staatsfilosofen uit de 17de en 18de eeuw. Zij kunnen worden gerekend tot de beweging van de Verlichting, waarin het natuurrecht en de leer van het maatschappelijk verdrag een leidende rol speelden. Vanuit deze achtergrond kwamen zij tot het formuleren van grond- of mensenrechten, een thema dat ook in onze tijd nog grote actualiteit heeft.

De Patriotten gaven stem aan een politieke vernieuwingsbeweging die vele ontevreden verenigde: binnen en buiten de regerende stand, in de stad en

De auteur voor het huis 'Wijnbergen' in de buurschap Hengforden. Deze woning was eigendom van Gerhard Dumber de jongere, Deventer stadssecretaris en een van de drijvende krachten achter de Patriottenbeweging. Normaliter woonde hij hier met zijn gezin alleen in de zomer. Na de val van de Patriotten in september 1787 verbleef hij er langer en werkte hij er ongestoord aan zijn grote boek over Amerika.

op het platteland. Velen van hen stonden buiten de bevoorrechte gereformeerde kerk. De Patriotten wilden geen radicale breuk, maar een terugkeer naar een geïdealiseerd verleden. Kenmerkend voor hun optreden was het mobiliseren van grote groepen, het opzetten van brede volksbewegingen met behulp van petities (verzoekschriften), genootschappen (inclusief burgercommissies en gewapende vrijkorpsen) en een stroom aan drukwerk (kranten, tijdschriften en pamfletten).

Welgestelde patriotten beschikten over een buitenhuis, zoals b.v. mr. W.H. Cost, die de Roobrug onder Rande bewoonde. Leden van de stadsregering waren soms schout van Colmschate, zoals mr. A. Persoon, die ook eigenaar was de buitenplaats Elmerink onder Ortele en Essen.

In 1787 maakte een inval door Pruisische troepen een einde aan de Patriottentijd. De inwoners van het Schoutambt Colmschate moesten toen wapentuig, munitie, trommen en vaandels inleveren.

(vervolg op pagina 6)

IN DE INTERVIEWGROEP WORDEN:

Interviewers gevraagd

Binnen de vereniging is de interviewwerkgroep al jarenlang actief om de mondelinge historie van ons dorp vast te leggen. In 2001 en 2003 verschenen er zeer succesvolle interviewboeken waarin oude Diepenveners over hun jeugd vertelden. Verhalen van vroeger worden blijkbaar door een groot publiek gewaardeerd. Voor de toekomst zijn nog veel nieuwe leuke interviewonderwerpen te bedenken. Bijvoorbeeld over wat de mensen hier vroeger aten, wat voor winkels er waren, wat er zoal gebeurde, hoe het zat met het vertier in en rond de Molenkolk of over de oude lagere school in de Dorpsstraat.

Een interview afnemen en daarna bewerken tot een leesbaar verhaal is leuk werk, maar het vraagt wel wat tijd. Voor één werkgroep is er eigenlijk te veel werk. Het zou goed zijn als er een tweede geheel zelfstandige groep bij zou komen.

- Lijkt het u leuk om andere Diepenveners te interviewen over vroeger?
- Bent u geen solist maar vindt u het gezellig om in een groepje te werken?
- Heeft u enige ervaring met het schrijven van verhalen of lijkt het u leuk om dat te gaan doen?

Als u deze vragen bevestigend kunt beantwoorden, reageert u dan met een kort briefje of een E-mail naar het secretariaat. De inbreng en kennis van geboren en getogen Diepenveners is onontbeerlijk; daarom doen we een speciaal beroep op hen om zich aan te melden. Mocht u nog geen schrijfervaring hebben, maar wel enthousiast zijn, dan bent u uiteraard van harte welkom.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Wilbert Derksen. De Nieuwe Aanleg 14. Diepenveen. Tel.: 591468.

Nieuwe uitgave: 'Achter leilinden en kastanjabomen'

Op 12 maart 2005 verschijnt het boek 'Achter leilinden en kastanjabomen' van Tonny Mulder uit Schalkhaar. In het boek staan gewassen pentekeningen van maar liefst 308 boerderijen, 19 landhuizen, 5 kerken en 6 molens uit de voormalige gemeente Diepenveen ofwel het schoutambt Kolmschate. Het boek geeft informatie over de gebouwen en hun eigenaars. Ook beschrijft Tonny Mulder de geschiedenis van alle buurtschappen en kerkdorpen: Rande en Diepenveen, Borgele en Keizerslanden, De Hoek en Tjoene, Averlo, Frieswijk en Wechele, Riele en Schalkhaar, Linde en Lettele, Okkenbroek, Elmerink en Ortele, Hoge Wetering, Lage Wetering en Essen en Oxe.

De gebonden uitgave telt 384 pagina's. Het boek gaat ongeveer 20 Euro kosten en zal ook verkrijgbaar zijn in Diepenveen.

Gerrie Bijsterbosch-Heuvelman schreef een korte geschiedenis van Bijsterbosch Aannemingsbedrijf en Timmerfabriek (1890-1990). Op het terrein van dit voormalige familiebedrijf aan de Oranjelaan worden nu huizen gebouwd. Lees mee over dit 100 jaar oude bedrijf.

'Het Bijsterbosch' - Nieuwbouwlocatie - Na 100 jaar familiebedrijf

Door Gerrie Bijsterbosch-Heuvelman

Vele dorpsgenoten zullen geconstateerd hebben, dat aan de Oranjelaan in Diepenveen het slopersbedrijf zijn werk heeft gedaan. Een open bouwterrein wacht op de realisering van riante nieuwbouwwilla's.

Tot 1990 was hier Bijsterbosch Aannemingsbedrijf en Timmerfabriek gevestigd. Precies 100 jaar historie ging vooraf aan de uiteindelijke sluiting van het bedrijf. In 2004 werden de nog aanwezige bedrijfspanden en huizen afgebroken, waaronder het in 1904 gebouwde woonhuis. Ook weer precies 100 jaar later!

De geschiedenis van Jacob, Karel sr., Bertus, Karel jr. en Geert

In 1890 werd het bedrijf opgericht door Jacob Bijsterbosch (1859-1945) en gevestigd aan de Schilderstraat in Diepenveen. In 1904 kocht hij op Rande (nu Oranjelaan) bouwgrond van boomkwekerij Berends. Ter plekke werd een woonhuis annex werkplaats gebouwd. Het gezin Bijsterbosch bestond uit vader, moeder, drie dochters en twee zonen, waarvan de jongste zoon Karel Bijsterbosch (1894-1993) bedrijfsopvolger werd.

Karel was al vanaf zijn twaalfde jaar (zoals dat ging in die tijd)

werkzaam in de aannemerij. In tegenstelling tot zijn vader, die meer de ondernemer was, bleek Karel speciaal interesse te hebben in het echte ambacht. In latere jaren stond hij dan ook bekend als Karel Bijsterbosch, de echte vakman-timmerman. Hij was gehuwd en kreeg drie zonen en een dochter. Opnieuw nam de jongste zoon, Bertus (1931-1993) het bedrijf over.

Bertus richtte zich, naast de aannemerij, op het vervaardigen van machinaal timmerwerk voor derden. Specialiteit waren de hardhouten deuren. Hij wilde deze bedrijfspoot verder uitbouwen. Dat betekende meer medewerkers, vergroting van de gebouwen en investering in nieuwe machines. In de loop der jaren kon het bedrijf ook enkele belendende

percelen aankopen. Zo werd uiteindelijk het stuk Oranjelaan 55 t/m 63 één groot bedrijfsperceel. Het in slechte staat verkerende huis "Randerode" op Oranjelaan 59 moest gesloopt worden ten gunste van de uitbreiding. De andere woonhuizen kon men verhuren. De achterliggende tuinen boden voldoende ruimte voor bedrijf en parkeerplaats.

Bertus was in 1961 getrouwd en zijn gezin werd uitgebreid met twee zonen en een dochter. Zijn oudste zoon Karel jr. (geb. 1962) ging in 1984 in het familiebedrijf werken en vestigde zich na zijn huwelijk op de (destijds) bedrijfswoning Oranjelaan 55/57. Zijn voorkeur ging uit naar de timmerfabriek in plaats van naar een gecombineerd bedrijf. De aannemerij werd daarom in

Een echt 'familie-bedrijf'

Vanaf 1984 waren er drie (van de vier) generaties Bijsterbosch tegelijk werkzaam in het bedrijf: Dat waren Karel jr., vader Bertus en opa Karel sr. De laatste kwam toen, ondanks zijn hoge leeftijd (90 jaar), nog dagelijks timmeren.

Ook Gerrie Bijsterbosch-Heuvelman was al vanaf haar huwelijk in 1961 actief in het bedrijf. Zij assisteerde haar man Bertus bij de organisatie en was verantwoordelijk voor de administratie. Zij woont nu aan het Slingerbos in Diepenveen.

Op de foto staat het in 1904 gebouwde woonhuis, dat 100 jaar later werd afgebroken. Aan de rechterkant was vroeger de timmerwerkplaats. In de verte is villa Santhof.

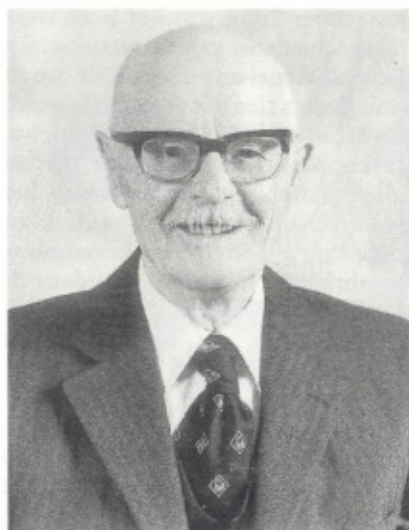

Jacob Bijsterbosch en zijn vrouw Saartje Klumper (rond 1915)

1988 overgedragen aan Bouwbedrijf Mulder uit Terwolde. Jongste zoon Geert (1967-2001) kwam in september 1989 in de zaak. Opnieuw wilde het bedrijf uitbreiden en het opslagterrein aan de noordkant zou worden bebouwd. Er rezen echter veel bezwaren tegen het plan, omdat de timmerfabriek dan te groot zou worden en niet meer in de kern van het dorp paste. De bouwvergunning werd daarom niet verleend.

Op 1 januari 1990, precies een eeuw na de oprichting, moest het bedrijf Diepenveen verlaten. Vanaf dat moment stonden de bestaande bedrijfsgebouwen leeg en de machines stil.

Opa Karel Bijsterbosch werd 98 jaar. Hij was een echte vakman-timmerman.

De situatie na 1990

Bijsterbosch ging samenwerken met Timmerfabriek v.d. Kolk in Vroomshoop (nu ook met een vestiging in Deventer). Zoon Karel werd er na enige tijd commercieel directeur en ook zoon Geert werkte er een aantal jaren. (Geert overleed op 33 jarige

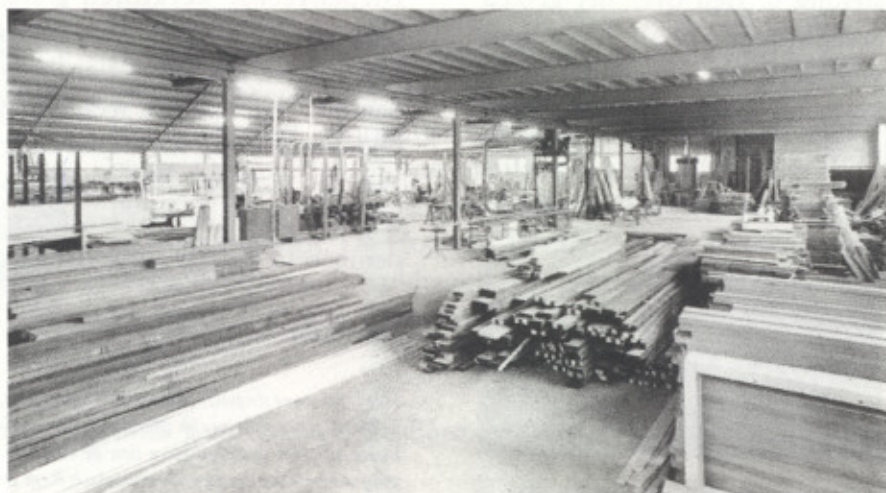
leeftijd aan de gevolgen van een ernstige ziekte.)

De bedrijfsgebouwen en het woonhuis Oranjelaan 61 werden tot eind 2000 verhuurd aan Koninklijke Auping. Op nummer 63 was al sinds 1980 de praktijk Fysiotherapie Van der Heide gevestigd en op nummer 57 runde schoondochter Ans Bijsterbosch met Ingrid Hafkamp vanaf zomer 1993, met succes enige jaren de interieurwinkel 'De Twee Klavertjes'. Toen Auping vertrok, bleek dat dorp Diepenveen logistiek steeds minder aantrekkelijk was voor bedrijven en een nieuwe huurder was niet te vinden. Er bleef dus maar één alternatief over: verkoop van de panden met bestemming sloop en nieuwbouw.

Het wachten is nu op de nieuwe aanblik van de Oranjelaan en 'Het Bijsterbosch'.

Verbouw Timmerwerkplaats Bijsterbosch in 1969. V.l.n.r. enkele medewerkers, Karel (7), neef Henk (10), zittend Jan Reins (chef), Bertus (38), Geert (2) en achter de poppenwagen Rieke (4)

Het interieur van de timmerfabriek in de jaren zeventig.

Activiteiten rond de Boekenweek

Dit jaar is de boekenweek van 9 tot 19 maart. Het thema is: 'Spiegel van de Lage Landen – Boeken over onze geschiedenis'. In het kader hiervan organiseert de Stichting Deventer Boekenweek allerlei activiteiten. Ook onze vereniging werkt hieraan (uiteraard) mee. Onderstaand vindt u meer over onze activiteiten: een rondleiding voor leerlingen van de Diepenveense basisscholen, een avond in de bibliotheek en deelname aan de Deventer' Geschiedenismarkt.

3 en 10 maart:

Rondleiding basisscholen

De Historische Vereniging zag in dit boekenweekthema een aanleiding om de Diepenveense kinderen in contact te brengen met de geschiedenis van hun eigen dorp. Leden van de vereniging gingen aan de slag en boden de beide Diepenveense basisscholen aan een historische rondleiding te verzorgen voor hun leerlingen. Op 3 maart krijgen 49 kinderen van de Zonnewijzer (groep 5\6 en 6\7) en 57 van Slingerbos (groep 6) een inleiding over historisch Diepenveen op school en op 10 maart gaan zij in groepjes langs vier markante historische plekken, waar leden van de vereniging uitleg geven. De rondleiding is bedoeld als 'cadeau' van de vereniging voor de kinderen van

Diepenveen en wordt in principe jaarlijks herhaald.

12 maart:

Historische markt in en rond Museum de Waag in Deventer

U vindt ons in de Waag met een kraam met informatie. Behalve historische verenigingen, vindt u er ook boekantiquariaten, schrijvers, boekbinders, verzamelaars en anderen die betrokken zijn bij het boekenvak. Zie verder de speciale programmakrant van het Deventer Dagblad.

14 maart:

Avond in de bibliotheek Diepenveen

Deze avond staat in het teken van verhalen en gedichten over historisch Diepenveen. De plaatsen

die leidraad zijn bij de historische wandeling voor de leerlingen van de basisscholen, staan ook hier centraal. U kunt tevens de expositie bekijken, zie hieronder. De avond begint om acht uur en eindigt om ongeveer half tien.

Vanaf 3 maart:

Expositie van foto's in de bibliotheek Diepenveen

Op deze expositie zijn foto's te zien van vier historische plaatsen in Diepenveen: de middeleeuwse kloosterkerk, de toren Oud Rande uit de 16e eeuw, de 19e eeuwse naai-en breischool en de begraafplaats Roeterdsweg met oude graven en graven van Engelse vliegers uit de Tweede Wereldoorlog. Deze foto's worden beschikbaar gesteld door de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving. Mogelijk worden er ook uitvergroete gedichten opgehangen over Diepenveen. De expositie wordt ingericht door de foto-archiefgroep van de vereniging. Verder zal de bibliotheek boeken over Diepenveen tentoonstellen en een flyer met keuzeliteratuur verzorgen.

Steenbrugge

In Architectuurcentrum Rondeel is tot 20 maart een tentoonstelling te zien over het gebied Steenbrugge. Zoals u wellicht wel weet, zal dit gebied in de komende jaren drastisch veranderen.

Op de foto ziet u boerderij 'Het Steenbrugge' op 20 augustus 1970.

(vervolg van pagina 3)

Daaruit blijkt, dat zij een Patriots vrijkorps hadden gevormd. Knarsetandend zullen zij hebben gezien, hoe een oranje vlag op de Diepenveense kerktoeren werd gehesen.

Op langere termijn gezien hebben de Patriotten een wezenlijke bijdrage geleverd aan de vorming van het moderne Nederland als een rechtsstaat, een parlementaire democratie en een eenheidsstaat.

Deventer, C.M. Hogenstijn

Het boek over de patriotten telt 748 pagina's, is mooi gebonden en rijk (deels in kleur) geïllustreerd. Het is een uitgave van de 'Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis' als nr. 43 in de serie 'Werken'. Het kost 50 €. De oplage is beperkt.

Boek Waterschappen weer te koop (nu met kaart!)

Tijdens de historische avond in november 2004 was het boek over de geschiedenis van het waterschap Salland al snel uitverkocht. Er waren ook slechts tien exemplaren besteld. Daarom is het boek nu opnieuw te koop. Verder bleek dat niet in alle exemplaren een kaart van het waterschap aanwezig was. U kunt deze kaart – als u uw boekexemplaar meebrengt – nog afhalen tijdens de ledenvergadering. U kunt ook contact opnemen met het secretariaat (tel. 593501).

Het gaat om het volgende boek: Theo Spaak, Frits David Zeiler en Edwin Raap, *Van de Hunnepe tot de zee. De geschiedenis van het Waterschap Salland*. (Uitgave van de Stichting IJsselacademie, Kampen 1996).

Sallandse spreekwoorden

Een goed ve'stoander hef maa' een half woord neudig.

De indruk bestaat dat door internationalisering en individualisering van de taal, het confectiepak van het spreekwoord verdwenen is. Het maatpak, het 'zeg het eens met je eigen woorden' heeft de voorkeur gekregen boven de door ervaring verzamelde zeggingskracht van het spreekwoord. Daarmee dreigt een schat aan wijsheid en kennis uit vervlogen tijden verloren te gaan. Daarom hebben Wim Roetert en Gerrit Hemeltje, met dank aan Mieke en Annie Bussink, een begin gemaakt van een verzameling Diepenveense spreekwoorden, waarvan er in deze nieuwsbrief en de komende uitgaven telkens enige genoemd en verklaard worden. De schrijfwijze van het Diepenveens is fonetisch en kan kritiek verdragen, evenals de verklaringen van de spreekwoorden. Kritiek, op- en aanmerkingen graag richten aan Herman Denekamp, e-mail: hadee@planet.nl of aan de redactie van dit blad.

**Woar de rook tegen de wind in
geet is de kee'rl de baas.**

Betekenis: Nooit is de man de baas, maar de vrouw, want nooit gaat de rook tegen de wind in. Ongeveer van gelijke betekenis als: 'De man is het heufd van het gezin, maa' de vrouwe is het nekjen, waor alles um dreijt.' Het verschil in betekenis zit in de formele erkenning van de man als de baas ('het heufd'), maar als het er op aan komt moet je bij de vrouwe zijn. De richting van het 'heufd' is immers afhankelijk van de stand van het 'nekjen').

En als: **'Doar hef de vrouwe de bokse an.'**

Pas na de emancipatie van de vrouwe in de zestiger jaren van de vorige eeuw wordt de broek (dial.: 'bokse') een kledingstuk, dat door zowel man als vrouwe gedragen kan worden, zonder een statement te maken. Daarvóór was de broek het kledingstuk 'dat de man maakte'. En de man werd – o.a. door allerlei wettelijke regels gesteund – beschouwd als de baas in het gezin.

En wat het eten betreft:

'Wat de vrouwe graag mag, et de man elke dag.'

Hee hef de brook niet kapot.

Betekenis: Hij kan zich financieel goed redden. Want hij hoeft zijn broek niet te laten oplappen, omdat hij rijk genoeg is om zich een nieuwe te kopen.

Ongeveer van gelijke betekenis, maar wat verouderd:

'Hee klaagt oaver armoede en hef nog brookgespen.'

Het verschil is, dat hier iemand zegt arm te zijn, terwijl je aan zijn kleding ziet, dat hij in welstand leeft.

Dent hef nooit völle repen recht etrokken.

Betekenis: Hij heeft nooit veel werk verzet. Want repen – verbindingsstukken tussen paard en wagen – moet je recht aantrekken om een paard in te spannen en aan het werk te gaan.

Ongeveer van dezelfde betekenis:

'Dent zöch werk en dankt God op zien blote knieën, datte 't neet vindt.'

Het verschil is dat hier een oordeel van hypocrisie, 'doen alsof', meeklinkt.

Bruggetjes

CLOOSTERBRUG

KIEFTENBRUG

OTTERSBRUG

SCHAPENBRUG

Borgelerhof

Wim de Weerd deed onderzoek

En weer verdween een markant gebouw: De Borgelerhof, aan de 'ingang naar Diepenveen'.

De Borgelerhof werd omstreeks 1902 gebouwd door Martinus van Doorninck (geboren in 1847) en zijn vrouw Helena de Man uit Deventer. Zij woonden echter ook vaak (bij familie) op een buitengoed in de gemeente Olst (de oude havezate 'Boxbergen' aan de Boxbergerweg). Hier werden dan ook hun twee zoons Anton en Martinus geboren. De kinderen van Van Doorninck werden door vererving in het begin van de 20^e eeuw eigenaar van deze havezate.

Anton liet toen aan de overkant van de Boxbergerweg ook het buitenverblijf 'de Ossebosch' bouwen. Martinus van Doorninck liet de villa 'de Borgelerhof' bouwen voor zijn zoon Anton. Anton werd geboren op 10 oktober 1874. Zijn beroep was gemeentesecretaris (mogelijk van de gemeente Diepenveen). Na het overlijden van vader Martinus liet diens vrouw de villa openbaar veilen. Dit was in 1908. (Anton was in februari van dat jaar naar Utrecht verhuisd.) Het veilingboekje en de plattegrond zijn bewaard gebleven. De nieuwe eigenaar werd George Muller, geboren op 24 december 1883 in Oldenzaal en van beroep sigarenfabrikant. Hij kocht de villa voor 6500 gulden. Samen met zijn broer Ernst Adolf Muller, eveneens in Oldenzaal geboren (op 24 juli 1878) en ook sigarenfabrikant, ging hij op 6 juni 1908 op de Borgelerhof wonen. De broers Muller bleven maar een jaar samen in de villa wonen. George verkocht de villa op 26 mei 1909 aan zijn broer en vertrok daarna. Ernest Adolf Muller was directeur van 'Muller & Co' de grote sigarenfabriek bij de Hoge Hondstraat in Deventer. Vooral voor en aan het begin van de Eerste Wereldoorlog ging het de firma voor de wind. In 1909 waren er maar liefst vijftien sigarenfabrieken in Deventer. (Zie voor meer informatie hierover: 'De sigarenindustrie in Deventer' door R.F.Berends in het Deventer Jaarboek 2002.)

Snuffelend in bouwtekeningen in het stadsarchief in Deventer, ontdekte ik het volgende:

De originele bouwtekeningen uit 1902 zijn er niet meer. Onduidelijk blijft het wie de Borgelerhof ontworpen heeft. (Architect J.D.Gantvoort ???) Leuk is de oudste nog aanwe-

zige bouwaanvraag van 1 mei 1908: George laat dan een 'autogarage met gashokje' bij de woning bouwen. H.J.Witteveen uit Deventer is de aannemer. Hieruit blijkt dat George in 1908 dus al een auto heeft, waarmee hij zich naar zijn sigarenfabriek in Deventer laat rijden. Dit moet een opvallend gebeuren in die tijd zijn geweest. Een andere interessante bouwaanvraag werd ingediend op 14 december 1915. Het architectenbureau J.D. Gantvoort & W.P.C. Knuttel sturen dan tekeningen in voor een aanzienlijke verbouwing van de villa. De villa wordt o.a. voorzien van een serre en het uiterlijk wordt sterk verfraaid. De stijl van architect Knuttel lijkt hier waarneembaar (mooie bouwtekeningen liggen in het archief). Architect Knuttel (1886-1974) zal enkele jaren daarna met een eigen bureau starten. Hij heeft vele fraaie bouwwerken, waaronder veel villa's, in deze omgeving ontworpen! Hij woonde vanaf 1920 aan de Lookersdijk 6 waar hij voor zichzelf ook een fraaie villa ontwierp.

De Borgelerhof lag op een karakteristieke plek. Komend vanuit de stad sloeg je, na het passeren van Stegeman en Auping en het voormalige tolhuis, bij de T-splitsing linksaf naar de Oranjelaan (Het eerste stuk heet nu Havezatelaan) in de richting van het dorp. Op deze markante plek kwam je als het ware Diepenveen binnen!

Op de T-splitsing stond vroeger een verkeersbordje met de tekst 'Let op'.

Oude Diepenveners noemen de huidige rotonde aan het begin van de Havezatelaan dan ook nog vaak 'Let op'. Direct aan de rechterzijde stond daar de markante prachtige villa 'Borgelerhof'.

De familie Muller werd door de sigarenhandel heel vermogend. Verschillende panden langs de huidige Havezatelaan waren ook in hun bezit. Er was veel personeel dat ook in deze huizen woonde. De Tweede Wereldoorlog werd een ramp voor de joodse familie Muller. Het gedeporteerde gezin overleefde de concentratiekampen niet. Eén dochter kon tijdig onderduiken en overleefde de oorlog. Haar kinderen hebben de villa verkocht aan een projectontwikkelaar. Er worden nu negen appartementen op deze plek gebouwd. Hulde aan de bewoners in de omgeving. Zij konden eerdere plannen om er een gebouw van negen verdiepingen te bouwen voorkomen.

Na de oorlog waren o.a. in het pand gevestigd:

In 1958: Meerdere gezinnen. Personen die terugkwamen uit Indië/molukkers?

'Twiynstra en Guddé': Dit bedrijf groeide daar totaal 'uit zijn jasje' en verhuisde begin jaren tachtig naar het nieuwe gebouw aan de Pikeursbaan. Inmiddels is het bedrijf verhuisd naar Amersfoort. Het is dus in de Borgelerhof groot geworden en had vanwege de enorme expansie een aantal (houten) barakken laten bouwen, die in verbinding stonden met het hoofdgebouw.

'Kluwer': In de jaren tachtig waren diverse kantoren van Kluwer in het pand gevestigd en deze maakten ook gebruik van de barakken.

'Postiljon Motel' Management afdelingen (dus geen hotelaccommodatie) van het Postiljon Motel waren in de jaren negentig in de villa gevestigd.

Wim de Weerd, Diepenveen